

RAZGOVOR MINISTAR DRAGAN PRIMORAC

Forenzičari

piše Kate ŠUTALO

U Dubrovniku je završio veliki međunarodni znanstveni skup forenzičke genetike i molekularne medicine pod nazivom Četvrta europsko-američka škola forenzičke genetike i tečaj napredne molekularne i stanične medicine Mayo klinike.

Jedan od osnivača i direktora kongresa hrvatski ministar znanosti, obrazovanja i športa dr. **Dragan Primorac** smatra da je tijekom pet dana trajanja skupa znanstvena elita iz područja forenzičke genetike i molekularne medicine Dubrovnik stavila u svjetsku mapu znanstvenog interesa, te da je Hrvatska ovim skupom definitivno, vlastiti "know-how" prezentira svijetu.

- Kako drugačije protumačiti da je šezdesetak predavača, od kojih je najmanje pola vodećih u svijetu, došlo na ovaj skup u Dubrovniku i to o svome trošku, što je slučaj samo za najznačajnije kongrese, koji su potvrđeni ugledom i značajem. Klinika Mayo, jedna od najrespektabilnijih svjetskih znanstvenih i zdravstvenih institucija u cijelosti se uključila i skupu dala posebnu prepoznatljivost. Za to posebno zahvaljujem prof. **Stanimiru Vuk-Pavloviću**. Klinika Mayo je uložila i ugradila svoje ime u rad skupa što svima daje veliku odgovornost.

Obuka Iračana

Na skupu je bilo riječi i o suradnji američkih i hrvatskih forenzičara. Što je zaključeno?

- Zaključci skupa u području

VRAĆANJE DUGA Ranih devedesetih godina vodeći američki forenzičari predvođeni Henryjem Leejem došli su u Hrvatsku i zajedno s nama hodali po minskim poljima, uzimali uzorke i identificirali hrvatske žrtve Domovinskog rata. Sada Hrvatska pruža svoju pomoć SAD-u, naravno u obujmu u kojem to može

forenzike definitivno idu prema sustavnoj međunarodnoj suradnji glede borbe protiv terorizma, zajedničkom razvoju novih tehnologija, uspostavljanjem DNA baza podataka počinitelja kaznenih djela po cijelom svijetu itd. Nadalje, Hrvatska sa svojim partnerima, pri čemu prvenstveno mislim na SAD, želi implementirati zajedničko znanje kako bismo pomogli žrtvama rata po cijelom svijetu poput npr. u Iraku.

Hrvatska je već pomagala Iraku kako glede liječenja njihove djece tako i u obuci njihovih forenzičara. Oni su boravili u našoj zemlji, te prošli trening u zagrebačkom, splitskom i osiječkom laboratoriju, gdje su upoznati s osnovnim metodama izdvajanja uzorka, umnažanja DNA i analizom rezultata. Sada im je potrebna pomoć u pokretanju laboratorija i tu se "hrvatski model identifikacije" odlično uklapa.

Taj model Vlada RH već godinama uspješno primjenjuje i obuhvaća sve složene postupke identifikacije koji uključuje gotovo sve struke vezane za postupke identifikacija. Da se nije dogodila velika tragedija u Iraku, neposredno pred početak našeg kongresa, de-

talje oko suradnje bi razrađivali već u Dubrovniku s iračkim ministrom zdravstva te nadležnim iz State Departmenta.

Hrvatska Vlada je odlučila da će kao pomoć nakon katastrofe južnom dijelu SAD-a, pogođenom uraganom Katrina, uputiti tim forenzičara koji će pomoći u identifikaciji žrtava?!

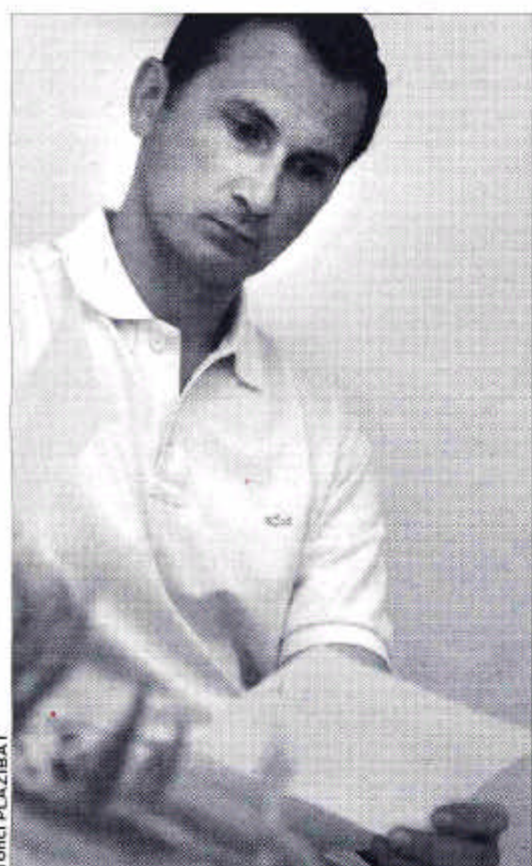
- Moram istaknuti da su ranih devedesetih godina brojni vodeći američki forenzičari predvođeni **Henryjem Leejem** došli u Hrvatsku i zajedno s nama hodali po minskim poljima, uzimali uzorke i identificirali hrvatske žrtve Domovinskog rata. Ti su isti ljudi nakon povratka u SAD svjedočili u američkom Kongresu istinu o Hrvatskoj. Sada nakon desetak godina hrvatska strana daje ruku i pruža svoju pomoć SAD-u, naravno u opsegu u kojem to može.

Traženje nestalih

Nezaobilazno je i pitanje rješavanja još aktualnoga hrvatskog problema nestalih i neidentificiranih osoba, stradalih tijekom Domovinskog rata.

- U Hrvatskoj imamo bazu podataka u kojoj su DNA podaci roditelja i rodbine poginulih hrvat-

NAKON MEĐUNARODNOG SKUPA O FORENZIČKOJ GENETICI U DUBROVNIKU: **idu u New Orleans**

TONI PLAZIBAT

Dragan Primorac: Hrvatska svojim znanjem želi pomoći svim žrtvama rata

Baza podataka za "najteže" kriminalce

Jedan od prioriteta razvoja forenzike u Hrvatskoj je uspostava baze podataka počinitelja teškog kaznenog djela, koja će se posebno koristiti u rješavanju slučajeva kad je na mjestu događaja pronađen biološki trag.

- Ta će baza DNA podataka biti iznimno važna, ali sada preduvjet za njezino uspostavljanje trebamo zakonodavno riješiti. Nakon toga će se i u Hrvatskoj na osnovi usporedbe biološkog traga pronađenog na mjestu događaja s podacima u toj bazi moći utvrditi identitet počinitelja kaznenog djela. Tko u tu bazu podataka može ući pitanje je koje tek treba riješiti, no u drugim državama to su uglavnom počinitelji težih kaznenih djela. Sve ovo pridonosi razvoju sigurnijeg društva za sve građane RH. Svi laboratoriji u RH koji se bave ovom problematikom bi iz te DNA baze podataka mogli bilo kada povući traženu informaciju, te na taj način pridonijeti rješavanju zločina, kazao je ministar Dragan Primorac, te naglasio:

- U takvoj DNA-bazi u SAD-u, naravno to ovisi od države do države, godinama se unose DNA otisci počinitelja teških kaznenih djela, razbojništva i silovanja. Britanci s druge strane idu u veliku krajnost. Oni smatraju da svaki građanin mora dati svoj DNA otisak. Naravno da je pri tome iznimno važno poštovanje ljudskih prava i sigurnost, te baze podataka, kako se ne bi ugrozili podaci i životi tih ljudi, što je sve potrebno regulirati zakonom.

skih branitelja koji su ubijeni i pokopani u masovne grobnice. U Hrvatskoj je danas još 1149 neidentificiranih osoba i nećemo imati mira dok se posljednja žrtva ne identificira. Zajedničku DNA bazu podataka koja sadrži više od 4900 koriste svi prema kojoj se može na osnovi uzorka kostiju i zuba iz masovnih grobnica usporediti i identificirati osoba. I zbog toga je hrvatska Vlada, te nadležno Mini-

starstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti osnovalo, a to su podržale i obitelji nestalih i nasilno odvedenih osoba, novo Povjerenstvo za nestale, u koje će ući stručnjaci svih profila koji mogu pomoći u traženju nestalih. Time bi se trebalo ubrzati prikupljanje podataka o novim lokacijama masovnih grobnica kao i svih aktivnosti vezanih za postupke identifikacije.

Koliko ovaj skup, koji se održava već osam godina pridonosi priznavanju hrvatskog znanja, odnosno hrvatske znanosti danas u svijetu?

- Mislím da je skup veliki doprinos prezentaciji hrvatske znanosti u svijetu. Na ovom skupu, osim vodećih forenzičara bila su i velika imena molekularne biologije, u prvom redu nobelovac **Robert Huber**, vizionar glede razvoja pro-

U New Orleansu treba identificirati brojne žrtve uragana Katrina

teinske kemije i biokemije, čovjek koji je, kad nije postojala tehnologija uspio doći do spoznaja koje danas pokreću znanost o proteinima. Pedesetak uglednih znanstvenika iz cijeloga svijeta u Dubrovniku je predavalo hrvatskoj mladosti i njihovim kolegama iz drugih država, s njima se družilo zadnjih pet dana, što uistinu nije mala stvar. Jedan od sudionika je rekao da je ovih dana u Dubrovniku pravi festival svjetske znanosti. Tijekom četiri kongresa u osam godina okupilo se ukupno 1700 sudionika iz 74 države. Možete zamisliti koliko to znači za ukupnu promociju Hrvatske. Znanost nam je puno puta pomogla spojiti mostove koje politika nije imala snage spojiti i zbog toga je ovo skup zna-

nosti, prijateljstva i suradnje, a što je najvažnije i budućnosti.

Ulagati u znanje

Osim toga već peti tematski broj Croatian Medical Journala je tiskan i distribuiran po brojnim državama. Mi hrvatsku znanost otvaramo svijetu, jer u tome vidimo njezinu jedinu šansu. Vjerujem da Hrvatska, iz prosjeka ne može ništa drugo izvući osim ulaganja u znanje. Ako mali narodi nemaju svoje znanje i visoko-obrazovane ljude, oni nemaju šansu za kreiranje vlastite budućnosti. Zbog toga ću i kao znanstvenik i kao ministar napraviti maksimalne napore kako bi obrazovanje i znanost postali apsolutni prioritet hrvatskog društva.